UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Murilegulis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

ADDITIO.

a ALEX. ¶Et quod hic procedatur ſine libello,intelligit gl. in l.ij.§.dies.ff.quis ord.in bo.poſ.ſer.Bart.in l.iij.ſ.de pignori.ꝛ p doc.in l.iiij.§.ait pretor.de re iud.p Are.Inſti.de actio.in prin.in ver.ex quo ſequitur ꝙ quando competit officium iudicis. Gloſſ. vt velle ꝙ ſic,in l.j.in j.gl.ff.de eden.Contrarium vult gl.in rubri.de inter.actio.in l.Papinianus.de minoribus ad fi.auth. offerat per Bar.ꝛ alios,in l.j.ff.de iuriſ.om.iud.ꝛ in c.fi.de offi.deleg. vide Cy.in l.j.ſ.que ſit longa conſuetu.Imo.in l.ſi vero.§.de viro.ſol.ma.in prima fallentia.Et an officium iudicis ſit idem quod exceptio,tex.in l.plane ꝛ in l.fi.ff.de petitio. her.ꝛ Bart. in l.j.§.ꝛ in parui.ff.quod vi aut clam.quod ſequitur Ant.de But.in c.item cum quis.de reſti.ſpolia.ꝛ Pet.de Anch.in cle.j.de ſequeſt.poſ.ꝛ fructuũ.ꝛ in c.canonũ ſtatuta.de cõſti.ꝛ Bal.ꝛ ang.in l.plane.ꝛ l.fi.prealleg.ꝛ in l.j.de cond.indeb.ꝛ in l.ſi non ſortez.eo.ti.pro quorum concordia vide Imo.in l.fi.ff.a quibus app.non licet.

LEX VI.

SUper. No.caſum ſpecialem vbi onus de culpa alterius tenetur.Et iſtud eſt vnum munus nauiculariorum,pro quo res eorum ſunt obligate, vt ſ. de predijs naui.per totum.¶Itez hoc intelligit gl.quando ſua culpa naufragium contingit,que culpa colligitur ex pluribus,vt in gl.quã no.¶Ultimo no.qualiter debes recipere rationẽ ab officiali publico,qui aſſerit ſe aliquid perdidiſſe, nam non debet ſibi remitti,ſi ſui culpa accideret,alias ſecus.De modo autem probãdi hoc quod ſui culpa aciderit,dicam j.ti.ij.l. quod ad preſens, ꝛ ibi de hoc tangam.hic non ſunt alia.

De metallarijs, & metallis, & procuratoribus metallorum. Rub. VI.

LEX I.

PErpenſa. Ad euidentiam totius ti. debes ſcire quod illi qui fodiunt metalla dicuntur metallarij,ꝛ quod pro primo introitu in illud officium debent ſoluere octo ſcrupulos illius metalli,ad quod fodiendum accedit quod non ſoluit amplius quam ſemel, vt hic.ꝛ de eo quod fodit,debet dare quolibet anno vnam libram fiſco, que ſit xiiij.vnciarum,vt j.proxi.niſi aurum fodiat , quia ſufficit tunc ſi annuatim ſoluat ſeptem ſcrupulos,vt j.e.l.per annos.vltra hoc de toto quod percipit facta purificatione metalli,debet fiſco dare ſuas decimas,hoc eſt de decem partibus duas ſi fodit in publico,ſi fodit in priuato,vnam fiſco ſoluit,reſiduum ſibi retinet.j.eo.l.iij.¶Qui vult eſſe metallarius,tenetur ſoluere octo ſcrupulos,ꝛ metallum qui vult vendere,debet vendere fiſco pretio com-
a petenti.h.d.[a] ¶†No.cuique licere fodere metalla ſecundum for-
1 mam huius legis ꝛ glo.opponit quod plus debeat ſoluere,vt j.l. prox.vel minus,vt in l.per annos.Solue vt dixi in euidentialib9.
2 licet glo.variet.¶†Quero quid dicatur ſcrupulus.[b] Azo hic,vt
b refert in ſumma.hoc perquiſiuit a medicis,ꝛ exponit vt in gl.ſecũdum Azo.ꝛ ſecundum eos dicitur ſcrupulus xx.pars vncie, licet Pla.aliter intellexerit quod ſcrupulus dicatur tantuz ponderis quod octo faciant xiiij.vncias.Et ſic illa lex concordat cum iſta. Sed Hugo dixit aliter,vt no.in l.per annos. vbi dicit ꝙ ſcrupulus eſt pondus ſex ſiliquarũ,ſiliqua autem eſt quarta pars vncie vt l.liberto.§.filiũ.ff.de annu.leg.ꝛ no.per gl.ſ.de epi.ꝛ cleri.auth. ſed hodie,ꝛ ſecundum hoc ſcrupulus eſſet vna vncia cuz dimidia, quia tamen hoc dubium eſt,ſtandum eſt opi.Azo. quia ſcrupulũ ponit eſſe minoris ponderis,ꝛ ſic in dubio eſt contra fiſcum , vt l.
3 non puto.ff.de iur.fiſ.†Ultimo nota ex hoc fine quod colonus dz
c potius vendere domino fructus quam alij,iuſto tamen pretio.[c]

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Adde ad iſtum tex.omnino no.per Pau.de ca.in l.diuortio.§.ſi vir.ff.ſol.mat.in fi.

b ¶Scrupulus.Uide tu do.Bar.Cep.in l.in itinere.in fi.princ.de ver.ſig.vbi no.habes de ſingulis generibus ponderuz adde quod no.in apoſtil.ad Jacob.Rebuf.hic nu.j.in verſ.Hugolinus.dicit quod ſcrupulus alias etiam poteſt dici,ſcropolus, vt per Cep. in loco.ſ.alleg.

c ALEX. ¶Hoc ſequitur Lud.in l.j.ff.ſol.mat.

LEX II.

1 Libra regulariter intelligitur duodecim vnciarum.

OB metallicum. Metallarius debet annuatiz pro canone
1 ſoluere vnã librã metalli xiiij.vnciaruz. †Sed quero in dubio,quot vnciarum intelligitur libra,Reſp.duodecim,vt l.[illegible]ruum meuz.§.fi.ꝛ ibi no.ff.de he.inſti.ꝛ Juſt.de heredũ qua.ꝛ diffe.§.hereditas ,niſi aliter conſuetudo ſe habeat,vt hic,ꝛ in quibuſdam ciuitatibus in venditione quarundam rerum intelligitur libra xviij.vnciarum,quibus conſuetudinibus ſtandũ eſt in ipſis ponderib.ꝛ menſuris,vt l.Imperatores. ff.de contrahen.emp.ꝛ vt omnis tollatur dilatatio p mẽſuras,ꝛ pondera publica ad que recurritur,vt l.modio.ſ.de ſuſcep.

LEX III.

CUncti. Facilis eſt tex.Nota iſtud, ꝙ de lapidibus qui fodiuntur in predijs priuatoruz, fiſcus debet habere decimam.

LEX IIII.

CUm procuratores. Officiales ad exigendum metallum non debent ad aliaz dignitatẽ aſcendere,niſi prius illud officium perficiant.hoc dicit.

LEX V.

PEr annos. Fodientes aurum pro canone omni anno ſeptez ſcrupulos te-
1 nentur exoluere.h.d.† Not.iſtud vulgare tantum importat pro homine.ac ſi diceremus pro quolibet hoie ſoluatur tantum,vel quilibet ſoluat tantum.

LEX VI.

QUoſdam. Non põt quis tantum effodere ꝙ ex hoc aliena edificia deſtruantur. h.d.¶Not.gl.quod de iure licet in alieno perquirere lapides,niſi per hoc edificia deſtruantur.

LEX VII.

MEtallarij. Adſcripti ad fodiendum metalla. ſi aufugerint ad aliud officiũ,retrahũtur,etiam ſi familiares Principis fuerint.h.d.Ad euidentiam ſcias ꝙ metallarij ſunt homines liberi,licet ſint adſcri-
1 pti ad illud munus.facit ſ.de ſer.fu.l.vlti.†Nota hic arg.ꝙ ſi ſtatutum dicat quod comitatenſes reponantur in comitatu, ꝙ locum habet etiam ſi comitatenſis eſſet de prioribus.Et ſic vide illi,qui ſunt domeſtici Imperatoris retrahuntur ad primam conditionem.Gloſſ.eſt hic,que tractat quomodo de vna conditione quis transferaur in aliam. Dic vt in eadem,ꝛ ſumitur de ſumma Azo.de verbo ad verbum.

De murilegulis. Rub. VII.

¶Glo.continuat rubricam,ꝛ exponit eam,ſingula verba expo-
1 nam in tex.ꝛ legib.ad quas gl.remittit.†Quero vtrum iſti homines ſint liberi vel ſerui.gl.ꝛ Azo in ſum.innuit quod ſint ſerui.Sz puto quod hoc non ſit neceſſe quamuis verum eſt dicere ꝙ ſint liberi adſcriptitij,tamen ad iſtas conditiones,de quibus infra videbis quod patet,quia dabant pecuniam ad hoc,vt ad ipſas cõditiones aſſumerentur, quod non eſſet, ſi ſerui eſſent nullus enim daret pecuniam vt ſeruus fieret,vt j.eo.l.j.Item quandoque liberabantur dando ſubſtitutum,vt j.eo.l.ſi quis ex corpore, quod non eſſet in vero ſeruo.Item inueniuntur quedam leges quod cõtrahebãt matrimonium,vt l.edicimus.ſ j.eod.ꝛ l.murileguli.ergo ſerui non erant .ſ.de inceſt.nupt.l.cum ancillis.

LEX I.

MOnetarios. Adſcriptus ad cudendam monetaz Principis non liberatur alicuius dignitatis priuilegio.h.d. Et hac l. apparet qui dicantur monetarij , innuit etiam hec lex quod iſti vocentur ſerui,ſed magis ſunt liberi conditionati.

LEX II.

BAphij ꝛ genetij. ¶Primo põit ꝙ per tinctores ꝛ textores pãnorũ ſubſtãtia,ꝛ patrimoniũ Principis minuitur,qñ male faciunt.h.d.vſque ibi,ꝛ ſpecies baphij,tinctoris, commercij,ꝛ textoris,vt videtur in glo.rubrice.per ꝙ ſubaudit mala facientes,ꝛ noſtra priuat ſubſtantia.i.patrimoniũ Principis tenuatur,id eſt,minuit.Hoc autem fit duob9 mod.j.prox.declarat ꝛ ſpecies genetij.i.panni contexti. Ad euidentiã ſcias ꝙ iſta tinctura,de qua panni domus principis tingebant,erat multum cara in pretio.facit j.eo.ſi qs nauiculã.ꝛ j.ti.j.l.vellera.Corrũpebant ergo iſti vel faciendo debiles pannos, vt modicum reci-

perent

perent de tinctura, ſeu modicū ſ.tingendo. Scdo modo corrum
pendo ipſam tincturam, immiſcēdo aliam tincturā corrupſam in
genetio, hoc eſt, vbi panni texebantur confecte, id eſt contexte cor
rūpuntur per predictos malos tinctores, ſeu textores, faciēdo pā
nos debiles, vt modicum de tinctura reciperēt, vel tenendo ipſos
modicū in tinctura, propter ꝙ ipſi pāni corrūpuntur, ⁊ hic eſt pri
mus modus. Aliud eſt corrūpēdo tincturā, ⁊ hoc loquitur in ba
phīs, id eſt, in locis vbi fit tinctura, temeratione, id eſt, per eor au
daciā ⁊ temeritatē, vim adducūt, id eſt, aliquid adducunt ad mi
norandum vel augmētandum tincturam. per id ꝙ additum eſt,
inquinate alluuionis, id eſt, corrupte augmētationis, hoc aūt fa
ciebant, q2 quando fuerunt adepti iſtud officium dederunt pecu
niam, nūc volūt retrahere per dictas corruptelas. Prohibet er
go princeps pecuniā dari pro acquirēdis dictis adminiſtrationi
bus, ⁊ hoc ſequit, ⁊ ſic litera eſt plana. Ex p̄dictis patet ꝙ quedā
gl. que exponit vim id eſt, p vim nō eſt neceſſaria nec habet intelle
1 ctū huius litere. †No. arg. l. contra tinctores, qui pannos corrum
punt in tinctura, nam eorū culpa factum preſumitur ⁊ tenētur. fa
cit. ff. loca. item queritur. §. ſi gemma. ⁊ §. ſi fullo. Itē facit contra
ſcriptores, qui aquā immiſcēt in atramēto per ꝙ litera eſt magis
alba, ⁊ cōtra miniatores, ⁊ pictores, qui depingunt vel miniāt de
adulterinis coloribus, vt teneantur domino ad intereſſe. Item te
nentur crimine ſtellionatus, vt ff. de cri. ſtelliōa. l. iij. §. ſed ⁊ ſi quis.
2 †Ultimo no. arg. quod qui dat pecuniam, vt habeat officium, ha
a bet animum malefaciendi, ⁊ indebite lucrandi propter quod fa
b ctus eſt titulus[a], vt iud. ſine quoquo ſuffra.[b]

ADDITIONES.

a ¶ Factus eſt titulus vt iudices ſine quoquo ſuffr. fiant. Sed iſte
titu. perperam in maximum totius Reip. detrimentum obſerua
tur, vnde multa ſcandala propter iudicum corruptiones, ⁊ ipſa
etiam iudicia venalia quotidie accidunt vt plene dixi in addi. ad
Iac. Reb. in l. curiales. nu. j. ſ. de decur. lib. x.
b ALEX. ¶ Suffra. Vide Ang. vt iud. ſine quo. ſuffra. in prin. ad
de. l. vniuerſi. per Bar. ſ. de legu. in lib. x.

LEX IIII.

1 ¶ Mors animalium quando debeat clare probari, ⁊ quādo ſuf
ficit per coniecturas.
2 Mortem hominis probare per coniecturas quando ſufficiat.

Quod ad preſens. Duobus modis le
gi in gl. Secundū
primū ſcias quod Imperator habebat paſcua multū
magna in quibus tenebat gregem ſuū, ⁊ alij homines
⁊ ruſtici habebāt ſimiliter greges ſuos in eiſdē paſcuis, ⁊ tenebā
tur Principi ad hoc, vt qū grex eius minuebatur, debebat ſup
pleri de gregibus aliorum. Et illi qui preerant gregi Principis
vocabūtur vaſtagarij. qui ſcdm noſtrū vulgare vocātur virgarij.
Contingit ergo ꝙ quodam anno deceſſerunt multa ex animalib.
Principis, dubitabatur quantū ruſtici debebant dare vaſtaga
rijs pro reparatiōe gregis Principis. Imperator ſtatuit ꝙ pro il
lo preſenti tēpore ſufficiebat, ſi illi ruſtici quilibet daret quintum
1 animal, hoc eſt de quinq3 vnū, ⁊ ſecūdum hoc habes ꝙ gl. que di
cit, ꝙ ruſtici preſtabant hoc omni anno dicit contra literam, hic
prouidet Imperator ad ſolum remedium illius inſtantis tempo
ris dū dicit ꝙ ad preſens remedium pertinet. ¶ Nō enim vniuer
ſaliter prouidet pro omni tempore. ¶ Ratio, q2 ſecundum varie
tatem tēporis contingit mutatio caſus, q2 in quibuſdā annis gre
ges augebantur ex eis qui naſcebantur, quandoq3 minuebantur
propter mortalitatem, quādoque in magna, quādoque in parua
quantitate. facit ff. ad l. Falc. l. pretia rerū. §. nonnullam. ¶ Iuxta
hāc legē quero vtrum ſufficiat ei, qui preeſt animalibus, cum vult
a probare diminutionē, ⁊ mortem eorum,[a] ꝙ illo anno ita contingit
communiter quod de quolibet grege mortua eſt dimidia vel ter
tia, vel aliqua pars certa in regione illa. Videtur enim ꝙ non de
bet clare probare ſe amiſiſſe, arg. l. ſi creditor. ſ. de pign. act. ⁊ l. ſi
1 qs fundū. §. Imperator, ver. ſi caprari[a]. ff. loca. ¶ † In ɔtrariū fa
cit lex iſta. Reſpondeo, ſi quidē tractatur de morte vnius certi a
nimalis, vel de duorū que nō paſcebāt gregatim, puto ꝙ debeat
clare probare, vt l. j. alle. Si vero animalia gregatim paſcebāt ſuf
ficit probare per cōiecturas. Durum eſt enim de qualibet oue q̄
moritur, vel deperditur habere teſtes de viſu, bene ſufficit proba
re ꝙ illo tempore ſic communiter accidit in regione illa, arg. hui[9]
legis. ¶ † Idem dicitur du3 tractatur de probanda morte vnius
2 hominis, aut em̄ dicitur deceſſiſſe in exercitu vel conflictu, vbi de
ceſſit magna multitudo hominū, vel in domo ſua, vt notaui in l. ſi
quidē. ſ. ſol. mat. ⁊ tetigi. in l. ij. §. ſi dubitet. ff. quemad. teſt. aper.
¶ † Simile dico in tutorib[9], vel officialibus publicis, q habēt red
3 dere rationem de aliquibus ſuppellectibus, vel alijs rebus que v
ſu cōſumuntur, vt ſufficiat probare quod in tanto tempore veriſi
militer debuerūt poſſe corrumpi tot ex illis ſuppellectibus, arg. l.
b ſi. ſ. de ali. pu.[b] pre. ¶ Scdo. modo legitur vt vaſtagarij dicantur
beccarij, ſeu macellatores, qui beſtias occidunt ⁊ vendunt popu
lo ad minutum. Pone ergo ꝙ ſtatutum erat quod beccarijs da
retur certus numerus animaliū, que occiderētur ⁊ venderent po
pulo, Contingit ꝙ venit magna multitudo hominum, vnde ille
numerus animaliū nō ſufficiebat. Imperator ſtatuit quod pro re
medio ſcdm iſtud inſtans tempus detur illis beccarijs quintum a
nimal, hoc eſt pro omnibus quinque que dabantur, addatur vnū
4 ⁊ hoc fiat pro reparatione ſalutis corporis humani. ¶ † Facit ꝙ
licet ſtatutum dicat ꝙ illi qui tenent locum Peruſinum, debeant
certa3 quantitatem piſciū omni die ponere in platea, ꝙ ſi ex caſu
multitudo gentiū ſuperueniret, quod poſſint cogi ad portandum
c plus, tantum quod ſufficiat pro reparatione corporis humani[c].

ADDITIONES.

a ¶ Eorum. ad quod vide domi. Alex. de Imo. in conſil. clvij. ⁊ in
conſi. ccvij. ij. parte.
b ALEX. ¶ Vide Bar. de hoc in trac. ſuo de teſt. in ver. circa car
men. in fi. Adde Bal. in l. non ita. §. ſpecies. de le. ij. vbi videtur di
cere, quod per oſtenſionem corij, mors animalium probari poſſit.
Et vide Bar. ⁊ doc. in l. ſi quis ex argentarijs. ff. de eden. in §. pro
hibet. ¶ Item in ver. de aliquibus ſuppellectilibus. Adde hoc ca
ſu quod ad probationem talium rerum, minutarum ſufficit etiam
qualiſqualis probatio arbitrio boni viri, ⁊ per coniectures. not.
Bal. in l. iiij. ſ. de pet. here. ⁊ gl. ⁊ doc. in l. fi. §. in computatione. ſ.
de iu. delib. facit etiam in l. ſi is qui pro redemp. cap. ſ. de dona.
c ALEX. ¶ Et ita etiam ſequitur Ang. hic ⁊ hanc reperit. ⁊ facit
quod no. Bal. in l. iubemus nullam de ſacroſ. eccl. Ang. Adde ꝙ
idem dicimus de eo, qui non vult portare frumentum in platea3
vt poſſit cogi tempore guerre, ⁊ careſtie portare, ⁊ etiam [illegible]
liori pretio. l. ſi pendentes. §. ſi quid. vbi Bartol. dicit de vſufruc.
Roma. in litera, ⁊ notab. pen. quod limita non procedere in de
curione, qui non pōt cogi. l. decuriōes. ff. de admi. re. ad ciui. per. ⁊
l. non debere. ff. ad muni. gl. tamen. in l. annonam. de extraor. cri. di
xit quod diues non cogitur vendere frumentum. Sed ſecundum
bar. ibi cogitur, ſed iuſto pretio, que omnia no. Adde quod ſi ſta
tutum requireret vendi minori pretio ⁊ venderet alicui ignoran
ti maiori pretio ⁊ venditor non notificaret emptori ſtatutum, cer
te tenetur ad intereſſe quo ad illud plus emptori, ſecundu3 Bar.
in l. quero. ff. de ac. emp. facit l. ſi vina. ver. plane. de peri. ⁊ commo.
rei vend.

LEX VI.

Qui ex ter trini. Qui occultat aliquem ex texto
ribus. punitur pena trium li
bra. auri. h. d. Quero, dicit hic trinis li. auri, quot ſunt.
gloſſ. dicit tribus lib. auri. argū. ff. de. pen. l. interpretatione. licet
1 proprie ponatur pro ſex, vt ff. de leg. j. l. ſi quis ex teſtamento. †no.
ꝙ in penis iſta verba trina, dena, ⁊ ſimilia, nō importāt geminatio
nē numeri, ſecundū iſtam gl. Contrarium no. in prima conſtitutio
ne Digeſtorum. §. pe. in ver. dena. ⁊ in §. hec autem tria. communi
ter tenetur iſta, vt plene examinaui in l. ſtipulatio iſta. §. eu3 qui.
ff. de ver. oblig.

LEX VII.

Dicimus. Mulier nobilis nubens moneta
rio ſi poſt proteſtationem non re
cedit efficitur monetaria, ſed mulier adſcriptitia ſi poſt
proteſtationem a domino reuocetur, eiuſdem conditio
nis efficietur, ⁊ etiam monetaria, que nō poteſt extraneo nubere.
h. d. Tres partes habet. Secunda incipit ibi, ſi qua vero. Tertia
1 ibi, ſed vt monetarius. ¶ † No. primo de virtute proteſtatiōis ſeu
denuntiationis, nam quicunque eam contemnit, perdit ius ſuu3.
Facit ſ. eo. l. ingenue. ⁊ ff. de libe. agno. l. j. in princ. ⁊ per totum. ⁊
a ſ. de rem. pig. l. ſi eo tempore.[a] ¶ † No. ex fine prohibitu3 eſſe mu
2 lierem monetariam nubere extraneis facit ad queſtione3, fuit ſta
tutum quod inter homines diuerſarum terrarum non contrahatur
matrimonium, ſub certa pena. ¶ Quero vtru3 ſtatutū valeat. Vi
detur quod ſic, vt hic. In cōtrarium, quod non, q2 aufert liberta
tem contrahendi matrimonium ergo ⁊c. ff. de ver. ob. l. Titia. ⁊ l.
ſi diuortio, ⁊ de cond. ⁊ dem. l. cum ita. Reſp. ſtatutum non valet,
quantum ad hoc vt faciat matrimoniū eſſe irritum ſi cōtrahatur,
q2 cum ſit ſacramentum ⁊ res ſpiritualis, laici non poſſunt ſtatue
b re circa illud, cū nō ſit de iuriſdictione ſua, ſ3 eccleſie.[b] Sed an va
leat quantum ad hoc vt contrafacientes puniātur. Videtur dicē
dum ꝙ ſi quide3 poſſunt honeſte nubere ſeruata forma ſtatuti, q2
in qualibet ſecta. tot ſunt, quot poſſunt matrimonia contrahi, ⁊
c tunc facientes contra incidunt in penam ſtatuti, aliter ſecus,[c] vt
d. l. cum ita, ⁊ l. ſeq. ff. de cond. ⁊ demon. ⁊ hac lege.

ADDITIONES.

a ANG. ¶ Hoc intelligitur qū proteſtatio fit per habētē ius pro
teſtandi, alias ſecus, vt l. ſi fundū. ſ. de rei ven. ⁊ l. ſi eo. ſ. de re. pig.
b ALEX. ¶ Vide Bal. ⁊ in l. j. ⁊ q ibi dixi. ſ. ad Turp. ⁊ cōtra bar.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hic bene not.per Bal.in l.omnes populi.ver.ſed nũquid ſtatutũ,
de iu.ꝛ iur.ꝛ Ang.hic idẽ dicit quod Bar.formaliter.Alex.Uide
Bal.in l.neminem.ȝ.de nup.ꝛ Bar.in l.cunctos populos.in iij.
queſtione principali.ff.de iuſt.ꝛ iure.Item ibi,cum non ſint de iu
riſdictione ſua,ſed eccleſie hoc tenet Io.And.in c.ſtatutuȝ.de he
reticis.in vj.ꝛ Are.Inſt.de iure naturali in prin.in ver.quero er
go an per ſtatutum per Bal.in l.ij.§.ius naturale.ff.de iuſti.ꝛ iu
re.ꝛ tenet idem quod hic.ꝛ Bar.diſtinguit.
c ¶Secus. Ad cuius articuli deciſionem vide tu copioſe.ꝛ no.d.
Fel.in c.j.de ſpon.ver.tractant cum ſeq.ꝛ in c.eccleſia que.in verſi.
ſecundus effectus.de conſtit.

LEX VIII.

AEternam. Uaſtagarijs non licet ad aliam mi
litiam tranſire,niſi illa completa.h.
d.Et ſunt vaſtagarij illi,qui preerant animalib.Princi
pis,vel preerant macello ad faciendum carnes ad hominum ſuſtẽ
tationem.ȝ.eo.l.quod ad preſens.

LEX IX.

1 SI quis naui. Iſta lex eſt clara†,ꝛ quero,quid
ſit murex,ꝛ conchilium.Gl.di
cit quod murex eſt piſcis qui appellatur concha marina,
alio nomine conchilium,quod ſi ferro preciditur,effundit lachry
mas purpurei coloris,vnde Tingitur purpura.Et ſic vnuȝ,ꝛ idẽ
eſt piſcis murex,ꝛ conchilium,ꝛ eſt tinctura valde pretioſa,ita ꝙ
ſoli Principi ea vti licet,ꝛ non alijs.Idem de tinctura q̃ ei aſſimi
latur, vt color de grana,que ſi in panno laneo apponatur,ſcarla
tum appellatur in vulgari.Uidebitis in ti.prox.l.iij.ꝛ iiij.ꝛ ſi.

LEX X.

1 ¶Tinctores pannorũ debẽt reddere pãnum tinctũ lauatum.

LOtas. Gloſſ.intelligit hic quod hic dicitur ſerico
blatte mataxe,quod ſit genus tincture pur
puree,ꝛ ſic debet deuenire in fiſcum,non vẽdi, ꝛ ponit pe
nam officialibus,qui paſſi ſunt contra fieri,ꝛ hoc ſecunduȝ gl.tu
ponas caſum aliter.Ad euidentiam ſcias quod aliquando tingi
tur lana,linum,ꝛ ſericum non filatum.quandoque tingitur filatũ
in mataxa ſeu gaueta nõ textum.quãdoque tingitur pãnus poſt
texturam.¶Item ſcias ꝙ princeps habebat quoſdã prepoſitos
qui a tinctoribus res tinctas accipiebant , precipit ergo Impe
rator ꝙ iſti ꝑpoſiti non recipiãt iſtas res tinctas,niſi lotas,ſeu la
uatas.nam,vt moris eſt,poſt tincturã lauatur.ꝛ ſi cõtra fecerint,
imponit eis penas.In tex.ibi,in poſterũ,h.d.quia ante hanc legẽ
quandoque fiebat contrariuȝ,ſeries,id eſt,ſerioſe ordinate.quo
dam enim ordine ordinantur cum in tincturaȝ immittuntur blat
te id eſt,linum ꝛ liniſterium,ſecundũ Hu.Loquitur ergo hic tex.
de his que tincta ſunt non filata,ꝛ mataxe ſeu gauete, iuxta vul
gare noſtrum ſunt quando ea que filata ſunt in mataxã ſeu gaue
1 tam,rediguntur,ꝛ tinguntur.†aliud quod ſequitur eſt clarum ꝛ
eſt arg.quod illi,quibus datur pannus ad tingendum, debeant
reddere pannum tinctum lauatum.

LEX XI.

MUrileguli. Murileguli ſi ad aliam dignitatem
tranſierunt ad conditionem pro
priam retrahuntur,ꝛ res alienate per eos reuocantur,ni
1 ſi emptor voluerit illam conditioneȝ ſubire.h.d.†Facit in arg.ad
q.quedaȝ monaſteria habent poſſeſſiones conceſſas in emphyteu
ſim ſub pacto quod tranſeant in feminam,que tamen nubat ali
cui ſubdito iuriſdictioni monaſterij.Facit ergo quod ſi nubat ex
traneo,qui vult effici de iuriſdictione monaſterij quod retineat
2 emphyteuſim,facit.ȝ.de impo.lu.deſcr.l.j.†Item eſt optimum ar.
a quod feudum poſſit alienari inuito domino,[a] quãdo emptor vult
ſubire omne onus,quod ſuſtinebat primus feudatarius.

ADDITIO.

a ¶Domino.Et an ꝛ quando poſſit,vide tu Felin.in c.que in ec
cleſiarum de conſti.ver.in eadem gl.

LEX XIII.

SI quis. Homines adſtricti conditionib.huius ti
tuli non poſſunt liberari etiam ex reſcri
pto Principis,niſi dato ſubſtituto,qui ſolenniter appro
betur,ꝛ talis liberatio vltra eius perſonam non porrigitur.h.d.

LEX XIIII.

PRiuate. Qui aſſumũtur vt preſint alicui colle
gio hominuȝ conditionatorũ, non ad
mittuntur interim ex ſacro reſcripto, niſi ſatiſderint
idonee.hoc d.Quero,vtrum hoc ſit verum in quolibet
officiali publico quod non admittatur,niſi ſatiſdederit.Puto ꝙ
non,ſed ſpeciale eſt hoc caſu,ꝛ in caſu l.Imperatores.§.filiuſfa.
de admi.re.ad ci.pertinen.alias tunc demum de neceſſitate exigit
fideiuſſor,ſi ipſe non eſt diues,ꝛ idoneus,vt j.de fun.pa.l.quicun
que ad emphyteuſim.

LEX XV.

QUi autem. Partus ſequitur cõditionẽ illi
ex parẽtibus q̃ fuerit cõchileus.
h.d. Et ſic eſt hic caſus in quo partus quo ad ſtatum
ſequitur conditionem patris.

De veſtibus oloberis,& auratis. Rub.VIII.

¶Hic quedam ſunt veſtes de auro tote,ꝛ iſte dicunt veſtes olo
bere quedam ſunt veſtes de ſerico,aurate tm̃,vt qñ aurũ inuolui
tur ſupra filũ ſerici,ꝛ iſte dicunt veſtes aurate.Quedã ſunt veſtes
in quibus non eſt aurum ſed ſunt tincte ex illa tinctura,que ſit ex
murice,ſeu conchilio,que eſt adeo pretioſa ſicut aurum , vt vide
bitis j.in text.

LEX I.

AUratas. In hac l.ꝓhibet Imperator
pannos,de quibus dixi in ru.
confici ab alijs quam a ſuis genetiarijs,hoc eſt
textorib⁹ ſuis.hoc dicit auratas,que ſunt de au
ro puro,quas in rũ.nominat oloberas.Sericas,
id eſt,de ſerico,in quo inuolutũ eſt aurum.Et di
cit text.paragaudas ſiue in vulgari noſtro ſunt quidam friſi qui
ponuntur iuxta gaidas,cuius exemplũ videmus in pannis ſolen
nibus clericorum,ꝛ religioſorum.ſi vero geneas,tũc eſt locus, in
1 quo panni texebantur.†No.ꝙ viris[a] non licet portare pãnos de
a auro,vel de auro frigiatos,vt j.l.proxi.expreſſius,ſed de conſue
tudine non ſeruatur hodie.

ADDITIO.

a ¶Uiris non lȝ portare,ꝛc.Iſtud facit iuncto textu huius legis
ad ſtatutum prohibitum in viris,vt non extendatur ad feminas,
de quo remi.in apoſ.ad Pau.poſt eum in c.ſignificauit.num.ij.in
verſi.maſculinum,extra de reſcrip.

LEX II.

NEmo. Panni aurati,vel frigiati non poſſunt porta
ri a viris ſine reſcripto principis,h.d.Facit
ad ea que dicuntur j.eo.l.temperent.

LEX III.

VEllera. Non debẽt lane,vel panni tingi aliquo
1 colore ſimili colori muricis.h.d.No.†ꝙ
non licet priuatis hominibus portare ſcarlatum,cum
ſit ſpecies ſimilis purpure.No.quod nõ licet viris tin
gere,vel portare pannos habentes ſpecies.i.habentes ſimilitudi
nem cum tinctura muricis,ꝛ ſic de iure nõ licet habere veſtes de
2 ſcarlato,ꝛ imponitur pena capitis,vt hic in fin. † Ex quo ha
bes quod pro minimo delicto imponitur magna pena,que j.l.p
xima modificatur quo ad preterita.

LEX IIII.

TEmperent. Ut dixi hec lex eſt facta ad mo
dificandum precedenteȝ, que
ita imponebat grauẽ penam,in quaȝ veriſimiliter mul
ti incurrũt.Precepit igitur Imperator, vt nullus au
deat portare predictas ſpecies, ſeu dictos pãnos qui conueniũt
ſoli Principi,ꝛ domui ſue.Scda incipit ibi , nec pallia, precipit
ꝙ nullus in domo propria texat tales,vel faciat tales pãnos, vel
pallia.Tertia incipit ibi,qui tincta iubet,ꝙ quicunque habet di
cta pallia,ſeu pannos tinctos de dictis coloribus perferãtur in
fiſcũ,ꝛ fiſco tradãt.Quarta incipit ibi nulla ſtamina,cũ ȝ.prohi
buerit ne contexãtur pãni in toto tincti cõchilio,hic prohibet ne
cõtexantur pãni,qui habẽt ſtamina de filo ſerico dicto colore tin
cti.Quinta incipit ibi,ne eiſdẽ prohibet ne fila tincta dicto colo
re pro trama ponant in pãnis.In tex.ibi,infectiõis.i.tinctiõis lȝ
gl.aliter ponat.In tex.decurrãt.quaſi dic.fila tincta dicto colo
re non decurrant per telã ſordidam arguto pectine,ꝛ eſt ſenſus.ſi
cut ȝ.prohibuit ſtamina fieri de dictis filis,ita prohibet hic ſie
ri ſubſtamina que in vulgari appellant trama.In tex.grana,ſci
licet dicta pallia,ꝛ dicta fila,de quibus dixi ſupra proxi.in trib⁹
ver.poſſet etiam legi.cum ſeq.Sexta incipit ibi,olobera.precepit
quod veſtimenta olobera,id eſt, auro puro auferantur, id eſt,
dentur erario.Septima incipit ibi,nec eſt.dicit quod nullus po
teſt conqueri de iſtis veſtibus,ſi non rehabeat pretium, qꝛ ſatis
eſt ſi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN